

Urolige Majdage i Anst Herred.

Ved Sognepræst J. Richter i Vejen.

MENS fjendtlige Tropper, navnlig efter Dybbøls Fald, i Løbet af April Maaned 1864 oversvømmede det meste af Nørrejylland syd for Limfjorden, var Fæstningen Fredericia endnu i danske Hænder. Da modtog Kommandanten her, General Lunding, den 26. April pludselig Ordre fra Krigsministeriet til ufortøvet og uden Sværds slag at opgive Fæstningen. Den gamle strenge General, som med uhyre Anstrængelser og Bekostninger i Vinterens Løb havde faaet den forfaldne Fæstning sat i Forsvarsstand, blev som lynslagen ved denne ubegribelige Ordre. Man vil kunne forstaa, at han, som havde tænkt sig at skulle forsvare Fæstningen til det yderste, græd, da han maatte sende det riflede Skyts bort¹⁾. Men Ordren *skulde* jo lydes; og hvad der *kunde* gøres, blev gjort trods de mangelfulde Transportmidler. Da den 29. April gryede, var der ikke én dansk Soldat tilbage i Fredericia. Men en Mængde Skyts, Krudt, Tømmer, Furage og Levnetsmidler blev efterladt som Bytte for den forbavsede Fjende, der næppe vilde lade vente ret længe paa sig. Inden Sol

¹⁾ Karl Larsen: Under vor sidste Krig, Side 504.

gik ned samme Dag, var den fjendtlige Indrykning i Fredericia i fuld Gang.

Skønt det visselig havde været værdigere for Fjenden, om han havde ladet alle de forladte Fæstningsværker staa urørte, da de jo næppe nogen Sinde mere vilde blive tagne i Brug til Værn om dansk Jord, følte han det dog som en paatrængende nødvendig Opgave for sig at faa saa meget som muligt af de ydre Skanseværker jævnet med Jorden. Men her tilføjede han — overmodig af sit Held — det danske Folk en aldeles uforholdsmæssig og ufortjent Krænkelser: den fredelige Landbefolkning skulde tvinges til at *arbejde med* paa dette triste Nedrivningsarbejde. Fra hele Egnen mellem Fredericia og Kolding blev Befolkningens hjemmeværende arbejdsføre Mandskab beordret til Arbejde eller til Ægtkørsel for Skansesløjferne; men ogsaa Egnen vest for Kolding (Anst Herred) maatte levere sit Bidrag til den ikke saa helt lille Arbejderstyrke, Fjenden saaledes hurtigt fik under sin Haand. Hovedøjemedet har vel nok været at indjage Befolkningen Skræk, saa den ikke dristede sig til yderligere Modstand mod Fjendens Fordringer eller rakte de ikke saa fjærne danske Tropper en hjælpende Haand; men det kunde jo ogsaa i Tilfælde af mulig Beskydning fra Søen over dem, der nedrev Skanserne, være ret betryggende for Fjenden, at de danske Kanonkugler saa vilde ramme Landets egne Børn.

Denne mod al human Krigsbrug temmelig stridende Færd er hidtil bleven saa godt som helt upaaagtet i Skildringen af vor sidste Krigs Historie. Efter mundtlige Meddelelser og skriftlige Optegnelser fra Mænd, der har staaet Begivenheden nær, enten som Deltagere i Skansesløjningen eller som Tilskuere, skal her frem-

drages en Del Træk fra Tyskernes Færd i Anst Herred¹⁾. Jeg har under mit Arbejde med denne Sag haft en stærk Følelse af, at det er paa høje Tid, at denne Indsamling af Træk foretages, idet Erindringsbilledet er udvisket og bleget hos de allerfleste, uagtet selve Begivenheden vitterlig satte Sindene i meget stærk Bevægelse baade hos dem, der toges, og hos dem, der blev tilbage. Læserne vil ventelig faa det Indtryk, at da den første Skræk havde sat sig, dukkede det gode danske Lune i Pagt med kæk Snarraadighed atter frem, saa Fjenden fik et saare tarveligt Udbytte af det, han med saa stort Brask og Bulder havde sat i Scene.

Det var — saa vidt jeg har kunnet faa nogen Datoangivelse slaaet fast hos mine Kilder — en af de første Søgnedage af Maj Maaned (vistnok Mandagen d. 2.), at østerrigske Patrouiller mødte hos Sognefogderne i Anst Herred og forlangte Udskrivning af Mandskab og Ægtvogne til Fredericia. I Anst nægtede Sognefoged C. P. Møller (i Gejsing) kækt at lyde den fjendtlige Ordre, saa Soldaterne maatte selv ud at lede Folk og Vogne op; denne mandige Færd indbragte efter Krigens Slutning den gæve Sognefoged Sølvkorset. Den konstituerede Sognefoged i Gesten Poul Nyboe (i Ø. Gesten) udbad sig Betænkningstid, da det forlangte Antal Karle var saa stort, at han næppe kunde tilvejebringe det; efter Raadførelse med Sogneraadet fik han dog et nogenlunde pas-

¹⁾ Jeg er Hr. Læge *Aug. Petersen* i Anst taknemmelig som den, der baade har henledt min Opmærksomhed paa Begivenheden og velvilligt har indsamlet en stor Del af Materialet til min efterfølgende Skildring.

sende Antal¹⁾ større Dreng og ældre Karle stillet paa Benene. De øvrige Sognefogder har sikkert ogsaa gjort de Indvendinger, de kunde, men omsider maatte de bøje sig for Overmagten. Ordren lød paa, at i vedkommende Sognefogeds Gaard skulde Mandskabet og Ægtvognene samles for saa i sluttet Række at køre ad Fredericia til.

I *Anst Sogn* gik det meget broget til; dér tog Øster-rigerne paa maa og faa, hvem de traf i Gaarde og Huse; følgende spredte Træk skal her anføres.

Paa *Kildegaard* i *Gejsing* boede en Mand ved Navn *Klavs Pedersen*. Opskræmt af en fjendtlig Patrouille fra Vest var han smuttet ned i den snævre Dal, som øst for Gaarden løber imellem dennes og Tanggaards Jorder (i Lejrskov Sogn). Her sidder han godt gemt for spejdende Øjne vestfra med Ryggen mod nogle Buske og har lige faaet Piben tændt, da han pludselig opskræmmes af et Raab fra Bankerne mod øst. Dér holder en fjendtlig Rytterpatrouille, som raaber og vinker og peger paa Karabinerne. Flugt er umulig; thi vel kan Rytterne ikke komme over den bløde Dalbund, men saa har de den forbistrede Skyder. Han maa over til dem og hører saa sin Dom: »Marsch, nach Fredericia!« Men saa var han saa heldig at komme Sølvets Magt i Hu; Pungen frem, og med en prøjsisk Daler til hver af Rytterne køber han sig fri. Ovenpaa den Tur smagte Piben godt.

Paa en anden Gaard i *Gejsing* havde alle de mandlige Beboere skyndt sig med at gøre sig usynlige, da Fjenden kom; der var kun 2 Heste, hvoraf den ene var en ung Plag, paa Stalden, og dem mente man, Fjenden nok vilde undlade at tage. Men alligevel: Soldaterne

¹⁾ 2 Mand af hver 5 Roder (1 Rode = 2 Tdr. Hartk.)

spændte begge Heste for en Vogn og tvang Gaardens Tjenestepige til at køre for sig. Manden paa Gaarden havde fra sit Skjulested holdt Øje med, hvad der foregik; men dette blev ham dog for groft. Han fik i en Hast den hjemmeværende Karl udstyret med det nødvendige til sig og Hestene, og han kom da ogsaa tidsnok til at faa den stakkels Pige afløst fra sin ufrivillige Kusketjeneste.

Hos *Jens Søndergaards* i *Store Anst* laa alle Gaardens Folk og sov til Middag, da en Flok østerrigske Soldater kom kørende ind i Gaarden. Jens Søndergaard kom ud til dem, men kunde ikke forstaa dem og sendte saa Bud ud i Karlekammeret, hvor Husmanden Per Degn laa og sov; han havde været med i den forrige Krig og havde desuden tjent i Sydslesvig, saa han kunde nok forstaa Tysk. Han kom, men sejrede ikke, thi de fjendtlige Soldater brød sig hverken om Tysk eller Dansk; det hed kun: »vorwärts! marsch!« Søndergaard havde imidlertid sét sit Snit og var smuttet udenom Gaarden, bag om Byen for at skjule sig bag nogle Sivbuske; men under sit Løb over Markerne blev han opdaget og indhentet af en af Østerrigerne og maatte nu pænt gøre sin Husmand Følgeskab. Per Degn fik dog Lov at gaa hjem efter sin Frakke, — han gik nemlig i Skjorteærmer. Glad skyndte han sig langs Kirkemuren, sikker paa, at Fjenden havde set ham for sidste Gang; det vilde fornøje Karen derhjemme, naar han fortalte hende, hvorledes han havde narret Tyskerne. Men ak! idet han drejer om Hjørnet, løber han lige i Armene paa en fjendtlig Korporal med to Mand: »Halt! wohin?« Nu maatte Per med stor Tungefærdighed fortælle, at han skulde blot hjem og have sin Frakke paa. Det fik han saa ogsaa Lov til, men — en Soldat fulgte med.

Nu var det Per, der var bleven narret. Under Karens Graad og Klager fik han sin Frakke og en Mellemmad og drog saa afsted. Men Per kom ikke til Fredericia alligevel; da han og de andre Fanger kom til Kolding, saa' han Lejlighed til at undslippe trods de mange tyske Skildvagter, og Dagen efter var han hjemme igen hos Karen¹⁾.

En anden Mand i St. Anst, der ogsaa laa i sin søde Middagsblund (han hed *Johan Frederik Hansen*), blev vakt af sin lille 6aarige Søn, der raabte: »Far, skynd dig og put dig, nu kommer Tyskerne og tager dig!« Han tog det med stor Ro: »aa de tager vel ikke saa store Stykker!«, men han maatte alligevel med, da Østerrigerne kom ind ad Døren; det hjalp ikke, at han viste dem et Værelse, hvor en sindssyg Datter laa, som

¹⁾ Om samme Per Degn (egentlig hed han Peder Lauridsen) kan iøvrigt meldes, at han i mange Aar var Dødegraver i Anst Sogn og en velkendt Mand videnom. »Degne«-Navnet havde han arvet efter sin Svigermoder Else Degn: »og det wa — plejede han at sige — den jennest Mægiwt, som a har faat mæ mi Kuen; og det wa jo ett møj«. Han blev indkaldt i Slutningen af Trearskrigen og kom ned til det belejrede Frederiksstad. Her stod han en Dag henad Skumringen paa Vagt, da en civil Mand med Bøsse i Haanden kom hen imod ham. Per raaber sit »Holdt! hvem der! Feltraab!« Intet Svar. Skikkelsen kommer nærmere. »Da bløw a hiel sær ve'et, men her war ett' aa bi etter«. Per lægger Geværet til Kinden og raaber: »Staa eller a skyder!« Da standser Manden og siger med brysk Stemme: »Kender du ikke din Oberst, Soldat?« — »Kors hvor a bløw, a trowr, te a rest!« Oberst *Helgesen* — thi ham var det — gaar hen og til Forbavelse for Per, som nu »skuldrede Gevær«, siger han venligt: »Dit Navn, Soldat?« — »Skærup (hans Bynavn), Hr. Oberst!« — »Du er en brav Soldat og kender din Pligt som Skildvagt.« Dermed tog han sin Pengepung op og gav Per en Daler. »Ja a glemmer et aaller; ham holdt vi grow møj a«. — Dette lille Træk synes mig for kønt til at glemmes, baade for Pers og Helgesens Vedkommende.

han skulde passe. Men han var dog af de heldige, som ikke blev ret længe borte. —

Bager *H. J. Skøttegaard* i St. Anst stod for Ovnens i sit Bageri, da han saa' Fjenden komme ind i Gaarden. »Ja — tænkte han — de kan da nok se, at jeg ikke kan forlade denne Plads; men det er vel bedst at beværte dem med Kager og Snapse. Ja det syntes de godt nok om, men da de saa var færdige, vilde de have mig med. Jeg rystede lidt paa Hovedet, da jeg jo skulde bage videre, men saa slog de med Geværkolben mod Gulvet, — og saa maatte jeg jo afsted en to tre.«

Paa en Gaard lidt udenfor Anst sad en Skrædder, *Frederik Petersen*, paa Bordet og syede. Ham trak Tyskerne straks af med; han maatte med ind til Anst By og kom paa Vogn med andre »Fanger«. Men under Vejs til Kolding, ved Hesselvad (mellem Anst og Lejrskov) springer han af Vognen og løber i fuld Fart ad Noesgaard til. Tyskerne skød efter ham, men ramte ikke; en Kugle, der slog ned tæt foran ham, tog han op og gemte til Minde om den mærkværdige Dag. Saaledes undslap han, men han fandt det dog raadeligst i de følgende Dage at tage sit Fuldskæg af for ikke at blive genkendt.

I en Vejgrøft havde en Mand ved Navn *Peder Jakobsen* (Holst) forsøgt at skjule sig; men han blev taget. I samme Grøft, henad mod Otteshave, laa to Brødre (Smed *Nikolaj Hansen* var den ene); dem opdagede Tyskerne, og de satte da afsted i Fart over mod Næbbøl Skov. Ogsaa dem peb Kuglerne om Ørene, men de undslap. —

Et ordentligt Puds blev der spillet Tyskerne af en Mand ved Navn *Jokum Jensen*. Han havde i yngre Dage vandret viden om med Kræmmerposen paa Ryg-

gen; mangelen en Skærmydsel havde han haft med »Toldkarlene« ved Grænsen, og mangt et Puds havde han spillet dem. Lidt Tysk havde han da ogsaa lært. Nu sad han som en holden Mand paa en god Gaard i Anst. Han fik i Tide at vide, at Tyskerne nærmede sig for at tage baade Folk og Heste med til Fredericia. I en Fart fik han da sine Hestes Ben indgnedet i Vand og ombundet med Halm, saa de saa' ud som syge. Derpaa lagde han sig i sin Seng med et stort Tørklæde om Hovedet. Et Bord med en Del Medicinflasker paa blev stillet hen ved Sengen. Med denne Udrustning ventede han Fjendens Komme. De tyske Soldater kommer ind i »Sygeværelset«; han vender sig mod dem med et ynkeligt Ansigt, ryster paa Hovedet og siger med svag Stemme: »krank«, hverken mer eller mindre. Dermed var han reddet, Fjenden forsvandt, og Jokum tog sig en god Latter ovenpaa; *saa* billigt havde han dog egentlig ikke ventet at slippe.

I *Gamst* Præstegaard sad Provst *Schousboe* og læste, da Husjomfruen kom ind og meldte en tysk Soldat; straks efter stod denne i Døren og byder Provsten: »Sie mussen mitfolgen!« Dertil gjorde denne sig ogsaa rede, tog sin Præstekjole paa og fulgte med til Naboens Jens Nielsens Gaard, hvor en Officer og nogle Menige havde taget en Del af *Gamst* Bymænd under deres Varetægt. Provsten betydede Officeren, at han var Præst og ikke arbejdsvant; han blev da ogsaa givet fri med et »entschuldigen Sie!« En Tid blev han staaende og talte lidt med det indsamlede Mandskab; da kom en gammel Mand fra Føvling Sogn, hvem Tyskerne ogsaa havde taget, hen til ham og sagde: »aa kan De ett' hjælp' mæ fri, Hr. Provst, a æ her for aa besøg' mi Dætter, der tien ve Pe Hansen!« Men paa Provstens Henstil-

ling til Officeren svarede denne: »ich kann ihn nicht helfen, er muss aufsteigen«.

Fra *Lejrskov Sogn* meddeler en endnu levende gammel Smed, at da Østerrigerne kom hin 2. Maj om Formiddagen, spærrede de straks Byen af ved at udsætte Vagtposter rundt omkring. I Sognefogdens Toft kogte de Mad og gav sig saa til at samle Folk ind. Smeden tog de ogsaa, men da han fulgte dem om i Byen, saa' han Lejlighed til at smutte fra dem ved et stort Hegn, og derfra kom han saa til en mindre Skov tæt ved Byen. Der traf han en anden Mand, der ogsaa var flygtet derhen. Da de ud paa Eftermiddagen blev sultne, vilde de liste sig hen til et Hus; men da var de nær blevet tagne igen, saa de maatte atter ud i Skoven. Imidlertid saa' de, at der kom flere Læs med Folk vesterfra, ledsagede af østerrigske Soldater; først da *de* var komne gennem Byen, kunde Smeden og hans Lidselsfælle komme hjem. —

En større Gaardmand i Lejrskov og Dødegraveren ved Kirkegaarden skjulte sig i Kirketaarnet. I en Gaard i Ferup skjulte den næsten voksne Søn sig i Hundehuset, der stod paa Gaardspladsen.

Lauge Thomsen paa *Skovgaard* i Lejrskov Sogn (nu boende i Lunderskov) fortæller: »Der kom Bud fra Sognefogden, at begge mine Karle skulde til Fredericia for at grave, men jeg selv kunde slippe med at køre for disse og andre Arbejdere. Til denne Fredericia-Tur stod jeg netop og smurte min Vogn, da en Soldat (Ungarer) kom ind i Gaarden og bød mig uopholdelig at følge ham, da jeg ogsaa skulde bruges til Jordarbejde. Jeg sagde ham, at jeg var beordret paa anden Maade; men det hjalp ikke, han tvang mig til at følge sig og vilde hverken tillade mig at faa anden Frakke paa eller

Penge med. Saa gik det heldigvis først hen til Sognefogden, for hvem jeg beklagede mit Fangenskab. Han kunde imidlertid ikke hjælpe mig, men kun trøste mig med, at L. Schelde (den senere Rigsdagsmand), som var til Stede, skulde lide samme Skæbne. Imidlertid kom en Underofficer, som var lettere at tale med og syntes mere velvillig. Sognefogden bød os Kaffe, og denne Opmærksomhed behagede Underofficeren saa godt, at han, efter at vi var færdige med Kaffe og Prat, gav baade L. Schelde og mig fri. Men saa stod min Køreordre jo ved Magt, og afsted maatte jeg da som Ægtkusk.« —

Selvfølgelig blev Østerrigerne mistænksomme, hvor de ingen traf hjemme, og de lagde tit en mærkværdig Sporsans for Dagen under Eftersøgningen. Hø- og Halmlofterne blev naturligvis mange Steder gennemsøgte. En Mand i Skanderup, som havde gemt sig i sine Halmdynger, var det nær gaaet galt, idet Soldaterne jog Bajonetterne ind i Halmen; de berørte ham, men saarede ham dog ikke, og han undslap.

Endelig kunde man da komme afsted; fra Anst og Gesten Sogne kom der mellem 150 og 200 Vogne, som i Lejrskov skulde støde til dem derfra Sognet, saa Vognrækken øgedes betydeligt, mens man rullede ad Kolding til. Humøret var forøvrigt godt, det gik paa flere af Vognene med Sang og Kommers; mange havde hverken Frakke eller Hue, de var jo blevet tagne, som de stod og gik. Da man kom til Kolding Nørremølle, blev der gjort Holdt, og der blev sat Vagt omkring hele Vogntoget. Dog lykkedes det dér nogle at undslippe. H. J. Skottegaard fra St. Anst fortæller: »Jeg tænkte da: nu er gode Raad dyre, og hviskede til mine Sidemænd: er der nu nogen, som vil med, saa kom frem! Men

der var kun én til, der turde vove det; vi kom saa til Kolding, hvor vi traf en Ægtvogn fra Vardeegnen, med den kom vi hjem til Anst, liggende under Vognsæderne. Da der senere paa Sommeren kom Østerrigere til Anst, saa' jeg, at det var de samme, som havde taget Folk til at arbejde i Fredericia; dem takkede jeg saa for, at de havde været saa gode at lade mig gaa hjem; det smilte de jo lidt ad.« J. Søndergaard vilde ogsaa gerne have deserteret, da de kørte gennem Kolding, men hver Gang han var ved at faa Benene lidt ud af Vognen, fik han Øje paa en Pikkelhue og maatte da pænt blive, hvor han var.

Det var allerede sent paa Dagen, saa der maatte overnattes under Vejs. Maalet var da for den Dag *Nørre Bjært*, hvor man i en stor Lade i Schäffers Gaard nok kunde faa Plads til de mange Mennesker. Ogsaa paa Vejen hertil kunde nogle »Fanger« gøre sig usynlige i den frembrydende Skumring; Vogtere kunde der jo ikke være paa *alle* Vognene. Daniel Eilers Vogn fra Ferup med 3 »Fanger« kørtes af en ung 17—18-aarig Karl. Da de er imellem Hvidsminde (i Bramdrup Sogn) og Nørre Bjært, hvor Vejen gør et stort Sving, opdager Karlen ved at vende sig om, at han har ingen paa Vognen; de 3 var lydløst smuttede af. Han lægger Mærke til, at den forankørende Vogn allerede er af Syne, den bagvedkørende endnu ikke kommen frem ved Vejsvinget. Saa vender han med stor Ro Vognen og kører langsomt tilbage langs hele Vognrækken, som om det hele slet ikke kom ham ved. Han blev ikke standset, og ud paa Natten var han hjemme igen i Ferup.

I Schäffers Lade i N. Bjært var der allerede en Del Folk indkvarterede, da Mændene fra Anst Herred ankom. Sammenstuvende blev de da i Halmen som »Sild i Tønde«,

sultne og tørstige var de, men Søvn kom dog hurtigt ovenpaa den bevægede Dag. Den næste Morgen kom en Del af Byens Folk med Brød og kogt Mælk til dem; det smagte. Men endnu flere Vogne rullede ind paa Gaarden med Folk tagne i Anst Herreds Sogne. De fra Skanderup var nemlig om Mandagen ikke komne længere end til Sést, hvor de var blevne indkvarterede for Natten i en Gaard. Forhenværende Sogneraadsformand *Thomas Jensen* i Anst, der dengang som ung Karl havde Ophold i Skanderup, var en af Ægtkuskene. Han fortæller: »Da vi kom til Gaarden i Sést, blev Folkene kommanderede af Vognene og ind i Gaardens Storstue, og flerdobbelt Vagt sat for samme. Vi Ægtkuske blev kommanderet til at spænde fra, men fik forøvrigt selv sørge for, hvordan vi fik Hestene i Hus, thi ud af Gaarden maatte vi ikke komme. Endelig lykkedes det da at faa baade Folk og Fæ i Hus. Natten gik, som den bedst kunde, nogle græd, andre lo, Søvn blev der kun lidt af, og næste Morgen gik Rejsen videre gennem Kolding, som vi passerede med ridende Vagt med dragne Klinger paa alle Sider af Vognrækken«. De kom saa til Nørre Bjært til Schäffers Gaard, ud af hvis Ladeport det myldrede med Folk; det var dem, der var komne Aftenen forud. De opstilledes alle i lange Rækker tværs over Gaardspladsen, inden de drog afsted.

Først henad Aften om Tirsdagen kom de til deres Bestemmelsessted, Egnen nærmest om Fredericia. De blev indkvarterede i nogle Barakker af Fjælle og skulde ligge paa Halm. Den Dag havde de ingen Forplejning faaet, paa Morgenmaaltidet nær, med mindre de havde faaet Tid til at tage Mad med hjemmefra. Da det gik ligesaa næste Dag, erklærede de, at de hverken vilde eller kunde arbejde, naar de ingen Mad fik. Saa fik de

Oksekød, Brød og Kartofler udleveret; og hver Formiddag skulde nogle faa Stykker blive hjemme og lave Maden i Stand. Med at sløjfe Skanserne gik det i Grunden, som det bedst kunde; ivrigt blev der ikke arbejdet, undtagen naar Overopsynet kom til Stede; mange af Arbejderne var ogsaa ældre Mænd, der forlængst var afvante med at haandtere Skovl og Spade. Haardt blev de egentlig ikke behandlede, men det var jo saa ærekrænkende at gaa dér og nedrive, hvad danske Soldater med saa stor Møje havde faaet bragt i Stand; og uhyggeligt var det ogsaa, at ingen vidste, hvor længe det vilde vare, og hjemme — hvorledes mon det stod til dér? Kvinderne og Børnene var jo omtrent ene om alt Arbejdet. Kunde de da se deres Snit, smed de ogsaa ligesaa meget Jord til, som de tog fra. Og Arbejdsredskaberne »gik itu« efter en større Maalestok og begravedes under den opkastede Jord; tilsidst manglede der saa meget Arbejdstøj, at det maaske var en af Grundene til, at man kom hurtigere hjem, end man havde tænkt. En og anden (bl. a. J. Søndergaard fra Anst) opdagede pludselig, at han led af en eller anden Skrøbelighed, og fik saa Fripas hos Lægen til at drage hjem. Men da saa *for* mange igen pludselig følte sig skrøbelige, blev de skældte ud af Lægen og maatte blive, hvor de var. —

Naar Arbejdsdagen var endt, kunde de stundom have en og anden Spas for. En Aftenstund anstillede en Murer fra Skanderup sig som beruset. Han fik paasat en Pikkelhue af flettet Halm, et Sabelbælte af Halm og en Træpind til Sabel, blev lagt paa en Dør og af Kammeraterne baaret rundt mellem Østerrigernes Barakker under Sangen »Wrangels glade Liv«. Saalænge han blev kaldt »Wrangel«, gik Spøgen udmærket, og Øster-

rigerne lo, saa det klukkede; men da Bærerne længere henne i Lejrgaden var uforsigtige nok til at kalde ham »Kejseren af Østerrig«, hørte Latteren op; efter en kort, skarp Kommando var Mureren ædru, alle Mand ind i Barakkerne! og en Skildvagt sat ved hver Ende af Barakke-Gaden.

Den 12. Maj traadte Vaabenhvilen, som var sluttet 3 Dage i Forvejen, i Kraft; nu kunde Østerrigerne ikke godt beholde de danske Skansesløjfer ved Fredericia længer, og de fik da Hjemlov. Hvorledes de kom til deres Hjem, blev deres egen Sag; her stilledes ingen Ægtvogne til at køre for dem. Efter Vaabenhvilens Udlob blev Skansesløjningen ikke genoptaget. Fjenden maa vel nok have følt — enten klart eller dunkelt —, at til at nedrive danske Skanser er fædrelandsksindele danske Bønder aabenbart ikke de rette Folk.

Inden Vaabenhvilen indtraadte, havde Anst Herreds Beboere iøvrigt et andet, ogsaa ret overraskende Besøg af Østerrigerne, denne Gang for at tage ikke Mennesker, men Heste. Vogne, der Kristi Himmelfartsdag (5. Maj) kørte fra Gesten Kirke efter Gudstjenesten, blev pludselig standsede af en fremsprængende Flok østerrigske Ryttersoldater, som befalede, at Hestene skulde fraspændes midt paa Landevejen og af Kuskene rides til Vraa i Lejrskov Sogn. Der udtog saa Østerrigerne af den samlede Flok Heste dem, de syntes bedst om (fra Gesten Sogn blev det nok ialt omtrent 25 Heste). Ejerne blev efter Vaabenhvilens Indtræden tilsagte at møde i Kolding, hvor Hestene bleve takserede af danske Kommisærer, og Ejerne fik senere en rimelig Sum Penge for dem. — I de andre Sogne i Anst Herred er det formentlig gaaet ligesaa. —

Men dette var dog — trods Savnet af Hestene i den

travle Foraarstid — en taaleligere Form for den »lille Krig«, end da man maatte se Fædre og Ægtemænd, Sønner og Brødre føres afsted til det forhaanende Arbejde udenfor Fæstningen med de stolte Fortidsminder.¹⁾

¹⁾ I de andre Sogne i Anst Herred, fra hvilke Meddelelser ikke har staaet til min Raadighed, er det vel gaaet til paa lignende Maade som ovenfor skildret; men karakteristiske Træk kunde der muligvis ogsaa fremdrages derfra.
